

Säg det med ljuset

Rätt som det är händer det. Du får en förfrågan om du har lust att hjälpa till med ett fotouppdrag. Det enda som står i vägen för dig och din första avlönade bild är det faktum att du inte har en aning om hur du ska göra. Men lugn. Här får du snabba tips som hjälper dig att komma igång.

TEXT **AMY LAGERMAN**

Det första du behöver göra – om du inte redan gjort det – är att köpa studioblixtar. Steg två är att lära dig hur de fungerar. För oavsett om du ska fota en modell eller ett glas från Orrebo i studiomiljö är det alltid ljuset som styr över resultatet. ■

Fyra Elinchrom RX 300 är riktade mot fonden, medan en RX 600 är riktad mot modellen.

45mm, bländare 8,0, 1/200, ISO 100.

En Elinchrom RX 600 med raster riktades rakt mot modellen från ovan medan en RX 300 är riktad mot den vita fonden.

50mm, bländare 4,5, 1/200, ISO 100.

«Tänk efter före. Använd inställningsljuset, försök se och inse hur ljus och skuggor faller innan du knäpper av.»

«Jobba med större bländare och ställ modellen en bit från bakgrunden. Då blir bakgrunden suddig vilket är särskilt bra om du fotograferar med tyg som bakgrund.»

«Ska du börja fotografera i studio bör du köpa riktiga studioblixtar direkt. Väljer du ett känt märke kan du räkna med ett högre andrahandsvärde om du tröttnar och vill sälja utrustningen.»

EN AV JANNE HÖGLUNDS FÖRSTA IDOLER var Bruno Liljefors. Egentligen ville han börja teckna, men efter att ha fotograferat med morbrorns Hasselbladare tyckte han att fotografi var ett bättre verktyg. Janne var nämligen kass på att teckna. Trots 25 år som professionell fotograf har han fortfarande fotografi som hobby. Fast fågel- och naturbilderna tar han bara i mån av tid.

I hans arbete är ett av de viktigaste hjälpmedlen inte dyrbar utrustning, utan kunskapen om hur ljuset kan användas.

- Kameran är bara ett ljusupptagningsinstrument, säger Janne Höglund. Skillnaden mellan att jobba med befintligt ljus ute är att man då får vänta till dess att det faller rätt. I studio bestämmer du själv, med olika verktyg, var du vill ha ljus respektive skuggor.

Janne leder populära kurser tillsammans med Fotosidan där han lär privatpersoner om just studiofotografering, medan en del fotoklubbar och företag

beställer skraddarsydda lektioner av honom. Att få en färdknäpp så man slipper de första nybörjarmissstagen är nämligen en bra idé.

- Att fota med studioblixtar är inte svårt, men har du ingen kunskap innan är det som att cykla utan att hålla i styret.

En investering i studioljus på en gång är en bättre idé än att kämpa med bygglampor, och köper du av någon av de etablerade studioblixtleverantörerna kan du räkna med att få tillbaka större delen av kostnaden efter flera års användning, till skillnad från om du köpt en kamera eller dator för pengarna.

Kan du ta dig råd att köpa en softbox samtidigt som du köper blixtarna kommer du att kunna styra ljuset mer exakt än paraplyerna som ofta följer med i paketet.

- Bara med tre blixtar och en vit bakgrund går det att göra många olika slags bilder. Har du fantasi kommer du ännu längre.

FOTO: JANNE HÖGLUND

JANNE HÖGLUND

Ålder 50 år.

Bor Nyköping.

Utrustning Canon Eos 5D Mark II och en Eos 5D som reservkamera vid modellfotografering, tillsammans med objektivet 24-105 mm f/4. Fotar också med Hasselblad och Mamiya. Blixtar från Elinchrom och Profoto.

Webbplats www.fjh.se och www.brudfoto.nu

Övrigt Fotar gärna naturbilder privat.

Två Elinchrom RX 300 är riktade mot fonden.
En RX 600 är riktad mot modellen.

85mm, bländare 8,0, 1/125, ISO 100.

FOTO: JANNE HÖGLUND MODELL: MARIE

«Försök att efterlikna solen när du ljussätter.»

«Hårt ljus ger ofta ett dramatiskt uttryck samtidigt som det ger bilderna en bättre skärpa.»

«Mjukt ljus ger mjuka skuggor och ett för modellen smickrande ljus.»

«Använd motljusskyddet på optiken. Det höjer kontrasten, samtidigt som den skyddar mot stötar.»

«Formatera alltid minneskorten i den kameran du ska använda.»

«Ett vanligt nybörjarmisstag är att sätta ljuset jämnt, vilket plattar till bilden. Det är skuggorna du vill åt eftersom de gör bilden spännande.»

En Elinchrom RX 600 är riktad rakt mot modellen. Mellan modellen och blixten satte jag upp ett papper med rivna hål i. På så sätt får man «sol-lysermellan-blad»-effekt på modellen och bakgrunden.

47mm, bländare 7,1, 1/160, ISO 100.

FOTO: JANNE HÖGLUND MODELL: FATOU

«För att få en sol-genom-träd-effekt tar du en gammal pappersbakgrund och gör hål i. Häng upp den framför blixten och slå ljuset rakt på modellen.»

Den här bilden togs till en bok dedikerad till frukt som heter Tutti Frutti: en bok om frukt och frestelser. Skivor av kumquat placerades mellan två plexiglasskivor. Motivet ljusas upp av den vita bakgrunden med genomljus och framifrån kommer ytterligare ljus högt uppifrån för att slippa reflexer i plexiglasen. Runt omkring är svart papper utplacerat för att få till konturerna på dropparna – annars hade de försvunnit ut i bakgrunden.

«Frigolitskivor med någon slags fot att ställa dem i är utmärkta reflektorer av ljus.»

FOTO: LOVISA ENGBLOM, BSMART

«Ska du fotografera reklambilder av metall eller glas bör du använda minst två lampor. Då kan du jobba med släpljus och undvika hårda blänk på ytan.»

«Vanligt svart papper som viks lätt på mitten kan du ställa vid sidan om produkten du ska fotografera för att få kraftigare kanter på produkten i bilden.»

«Vanlig fiskelina mellan två fåtöljer är lättanvänt om du vill ta bilder av saker som ska hänga i luften och kanske spegla sig i bordet nedanför.»

FOTO: LOVISA ENGBLOM / BSWART

Korthiset byggdes upp med pyttesmå bitar häftmassa som gjorde det mer stabilt. Det som syntes retuscherades bort. Därefter placerades en naken spot mot bakgrunden. En difuserad spot ställdes till vänster om kameran i samma vinkel som korthiset och träffade även klistertuben. Dessutom har de vertikala korten som lutar åt vänster motljus av en svag naken spot som är placerad snett framför kameran åt höger.

FOTO: LOVISA ENGBLOM, BSMART

Det här stillebenet ser litet ut, men tog upp två fonder i bredd. Rakt uppifrån är en ljuskälla placerad, och sen är det spotar överallt runt omkring. Jag skar till och med sönder fonden bakom en del saker för att kunna ljusa upp objekten bakifrån och få en krispigare kant. Allt står på vanligt plexiglas. Speglingen ger en lyxig känsla och är ganska coolt.

Smutsa ner knäna när du fotograferar människor. Om du vet hur du själv skulle agera i en viss situation blir det lättare för dig att instruera modellerna.

LOVISA ENGBLOM

Ålder 30 år.

Bor Solna.

Utrustning Privat använder Lovisa en Pentax Spotmatic. På jobbet fotar hon helst stilleben med P3:a storformat med Sinarbakstycke .

Webbplats www.bsmart.se

Övrigt Privat fotar Lovisa barn och porträtt.

DET VAR EFTER HEMKOMSTEN från fotostudierna på Croydon College i London som Lovisa började jobba som fotograf på Bsmart i Stockholm. Det som var tänkt som ett tillfälligt arbete blev en anställning som snart varat i fem år. Idag är de fyra anställda fotografer på företaget, vilket Lovisa gillar.

- Man lär sig mycket av varandra, och får tips på lösningar man kanske inte kommit att tänka på själv.

På Bsmart fotar Lovisa helst stilleben eftersom hon tycker om eftertänksamheten i arbetssättet. Hon smattrar inte bara på, utan arbetar hellre metodiskt med små statiska förändringar hos motivet.

- Jag gillar tänket, leken med komposition och form. Teorierna bakom vart ögat letar sig i en bild fascinerar mig.

Tålmodet bakom noggrannheten har vuxit fram enligt Lovisa, idag är hon oändligt mycket mer petig med ljus nu än för några år sedan.

Privat fotograferar Lovisa helst analogt med en Pentax Spotmatic. Kameran var hennes mammas konfirmationspresent.

- När Moa föddes var det Pentaxen jag fotograferade henne med. Det är lite speciellt för mig, kanske delvis eftersom det är samma kamera som plåtat mig. Jag får ett annat åskådningsäte.

Men det analoga är inget krav för att fotografera de mer dokumentära bilderna hon fotar på sin egentid. Faktiskt inväntar hon just nu en egen Canon Eos 5D Mark II, en kamera hon kunnat testa på jobbet.

- Fast viktigast av allt är ljuset. Det är med ljuset du får fram en form och känsla, och lyfter fram detaljer eller trolrar bort dem.